

Kalversector onder de hamer

Onze vleeskalversector, 1.900 bedrijven groot, is toonaangevend in de wereld. Toch is er sprake van grote uitdagingen in dierenwelzijn, transporten van dieren en diergezondheid. Boze stemmen in het Haagse willen de sector zelfs geheel of gedeeltelijk liquideren.

Frank de Vries

VLEESKALVERSECTOR IN FEITEN EN CIJFERS

Talrijke projecten zijn opgestart om de vleeskalversector te verbeteren. Dat is nodig omdat deze sector onder vuur ligt van politiek, beleid en maatschappij. Zo heeft het ministerie van Economische Zaken het 'project 'Verbeteren transport en opvang van het jonge kalf' begin dit jaar op touw gezet. En een schare aan farmaceutische bedrijven is bezig het ei van Columbus te vinden als het gaat om alternatieve oplossingen voor diarree en luchtwegproblemen. Het Productschap Vee en Vlees deed een vaccinatieproef met een tweetal vaccins bij vleeskalveren. Het schap concludeerde dat deze toepassing bijdraagt aan een reductie van het antibioticumgebruik.

Antibiotica

Zonder antibiotica is het nog steeds onmogelijk een gezond stukje kalfsvlees te produceren. De NVWA concludeerde in 2011 via een quickscan bij 52 vleeskalverbedrijven voor de productie van blank kalfsvlees dat op 92 procent van deze bedrijven een antibioticum-startpakket was afgeleverd. En op 88 procent van deze bedrijven was bij opstart een standaardbehandeling met antibiotica toegepast. In 2014 rapporteerde de waakhond voor diergeneesmiddelen, de Stichting Diergeneesmiddelenautoriteit (SDa), dat het percentage dierenartsen dat in het rode gebied valt, en dus te veel antibiotica toepast, het hoogst is bij dierenartsen voor vleeskalveren. Er werd vastgesteld dat 23 procent van de kalverdierenartsen te veel antibiotica voorschrijft vergeleken met de SDa-normen. Toch wist ook de vleeskalversector zijn antibioticagebruik drastisch te beperken: op blankvleesbedrijven 17 procent minder in

2012 ten opzichte van een jaar eerder; op rosé-starbedrijven 14 procent minder. Om voldoende kalveren op te zetten, zijn we voor ruim 50 procent afhankelijk van het buitenland. Dat betekent transporten vanuit de verre en soms ondoorzichtige data over herkomst en het leven van het kalf in de eerste twee levensweken.

Turn around

De vraag is of allerlei 'lapmiddelen' de sector wezenlijk gaan veranderen en daarmee kunnen redden. Moet er niet een echte ommekeer komen om op de lange termijn verzekerd te zijn van een sector die wordt gedragen door politiek en maatschappij? In politiek Den Haag roepen de PvdA en D66 de sector op te halveren. Van de 1,4 miljoen kalveren die jaarlijks naar de slachterij gaan, komen 850.000 van buiten Nederland, zoals Duitsland (50 procent van totaal), België, Polen en Letland. Juist die buitenlandse kalveren geven meer risico op dierziekten hier, aldus het Platform Landbouw, Innovatie en Samenleving, een adviesorgaan van de regering. Een telefoontje met de secretaris, Carin Rougoor, leert dat dit orgaan per 1 mei 2014 is opgeheven. "We kregen geen geld meer van EZ en dan houdt het op." Het blijkt dat dit adviesorgaan wel heel minuscuul was: een secretaris die er één dag per week werkte en voorzitter Wouter van der Weijden (directeur Centrum voor Landbouw en Milieu) voor een halve dag. De impact was er niet minder om toen dit mini-orgaan april 2014 poneerde de sector te halveren. "Onzin", zegt kalverarts Peter Theeuwes van dierenartsenpraktijk Thewi uit Tilburg stellig. Hij bestrijdt de stelling dat het juist de buitenlandse kalveren zijn die dierziekten

meenemen. "We werken in onze praktijk met negen kalverdierenartsen en merken dat het land van herkomst geen rol speelt in het meenemen van dierziekten. Gek genoeg zijn de 'Oostblokkalveren' qua gezondheid relatief het beste, mits het transport naar hier kwalitatief goed is. En noem in het korte verleden, behoudens BVD type 2 uit Duitsland, één dierziekte die de buitenlandse kalveren hebben meegenomen."

Tjeerd van Dekken, PvdA-Tweede-Kamerlid, is ook stellig in zijn mening: "Wij hebben ons standpunt over het halveren van de sector niet gewijzigd. Volksgezondheid is ons uitgangspunt. Staatssecretaris Dijkzema van landbouw heeft 10 miljoen euro voor de sector beschikbaar gesteld om te komen tot oplossingen voor duurzaamheid, transport, welzijn en diergezondheid. De sector mag zelf met oplossingen komen. Ik denk dat dierenartsen die beweren dat kalveren uit het buitenland even gezond zijn, hun huiswerk over moeten doen." De PvdA'er weet echter geen enkele ziekte te noemen die bedreigend zou zijn. Over de tijd die de PvdA de sector maximaal geeft voordat de politiek moet ingrijpen, laat Van Dekken zich niet uit. "Ik wacht eerst de oplossingen die de sector zelf aandraagt af." CDA-kamerlid Jaco Geurts ziet niets in het afbreken van de kalversector. "We zijn nu al gidsland voor de Denen en wij willen de vleeskalverhouders alle ruimte bieden om te ondernemen in Nederland. Als boeren naar het buitenland willen, is dat hun eigen keuze."

Oplossingen sector

De sector maakt momenteel een fikse financiële aderlating door. Was het tot op heden zo dat de kalverhouderij aan het Brusselse subsidie-infuus van 60 miljoen euro per jaar lag, omgerekend 50.000 euro per bedrijf, vanaf nu wordt die kraan dichtgeknepen tot 8 miljoen euro jaarlijks. Het nieuwe Europese landbouwbeleid wordt omgezet naar grondgebonden toeslagrechten, waardoor de kalverbedrijven een grote hap aan inkomenssteun gaan missen. De sector biedt werk aan 15.000 mensen en heeft een economische waarde van ruim 1,5 miljard euro. Meer dan 90 procent van het vlees verdwijnt naar landen als Italië, Duitsland en Frankrijk. Het ketenmodel, gedomineerd door de integraties VanDrie Group en Denkvit, staat of valt bij gezond vlees. Dierenarts Theeuwes ziet terdege oplossingen om de sector vlot te trekken en te verbeteren.

Theeuwes stelt dat de kwaliteit van het transport belangrijker is dan de afstand die de kalveren moeten overbruggen. Dit blijkt ook uit het onderzoek van Wijbrand Ouweltjes, wetenschapper bij Wageningen UR (*V-Focus, februari 2014*). Sinds begin dit jaar noteren Theeuwes en zijn collega-dierenartsen in hun managementsysteem altijd de nationaliteit van het kalf. "Hiermee kunnen we over een jaar onze waarnemingen over dierziekten in relatie tot het land van herkomst nog beter onderbouwen."

Theeuwes ziet ook in de nascholing van kalverhouders erg veel heil. "Ik vind dat kalverhouders verplicht moeten scholen jaarlijks. Vleeskalverhouders werken vaak in loondienst van een integratie. In zo'n belangrijke groep wordt niet geïnvesteerd, terwijl kalverdierenartsen wel worden verplicht tot nascholing om hun kwaliteit te verbeteren. Dat moet veranderen." Theeuwes wijst op de sterke reductie van het antibioticumgebruik: "Tussen 2010 en 2013 daalde in onze praktijk het gebruik op koppelniveau met 40 procent." Alle kalverdierenartsen van de praktijk evalueren samen met de kalverhouder genomen preventieve en curatieve maatregelen in een vorige ronde. "We kijken wat goed ging en wat niet en leren daarvan voor een nieuwe ronde kalveren."

Het moet Theeuwes nog even van het hart dat hij in zekere zin baalt van onze overheid: "We krijgen enorm veel wijzigingen vanuit Den Haag over ons heen. Dat is goed en nodig. Maar wat niet klopt is de overvloed aan wijzigingen die we als sector voor onze kiezen krijgen. Er is de laatste drie jaar te veel doorgedrukt. Projecten in stalvloeren, sneldiagnostica, vaccins, 10-stappenplan, UDD-regeling en nog veel meer. De effecten van een maatregel zijn nog niet volledig doorgevoerd of de volgende hindernissen worden alweer opgeworpen, waardoor de effecten van een eerder project om zeep geholpen kunnen worden."

Sector naar buitenland

Ligt de oplossing voor dierenarts Theeuwes in het verbeteren van de sector hier, anderen zien de sector het liefst verhuizen naar het buitenland. Theeuwes: "Als je de sector naar het buitenland verhuist, gaan daar de problemen ontstaan, dan verplaats je louter. Dan sluit je hier de ogen voor de werkwijze daar. Neem nu het gebruik van quinolonen, een derde keus antibioticum. Het gebruik hiervan is bij ons tot bijna nul gereduceerd, terwijl het in het Oostblok nog volop wordt

DIERENARTS THEEUWES

"Door de gezondheidsstatus van een kalf te benoemen kun je risicogroepen samenstellen."

Foto: DAP Thewi

ingezet bij dieren. Willen we dat dan?" Ook scheidend voorzitter van de LTO-vakgroep Vleeskalverhouderij, Ger Koopmans, vindt het idee om de sector te halveren geen oplossing. Koopmans: "Mensen die dit beweren gaan ravages aanrichten in een economisch perfect draaiende sector." Theeuwes blijft erop hameren om juist in ons land, waar de kwaliteitseisen al hoog zijn, de sector verder te upgraden. "Neem nu de huisvesting: ik ben een grote voorstander van kleine compartimenten tot maximaal 200 kalveren. En van het all-in-all-outprincipe. En ik ben erg gecharmeerd van een project als 'Het robuuste kalf' waarin de gezondheidsstatus, zoals bieststatus en conditie van het kalf, centraal staat. Door de gezondheidsstatus van een kalf te benoemen kun je risicogroepen samenstellen." Voorzitter Koopmans heeft recent aan staatssecretaris Dijkzema een conceptplan aangeboden waarin wegen staan om de kwaliteit van de sector op te schroeven. "Ik kan er nog niets over zeggen, want we willen eerst onze LTO-leden erover raadplegen." Toon van Hoof, portefeuillehouder diergezondheid bij LTO, wijst op het verbeteren van de relatie tussen de melkveehouder en kalverhouder.